

अर्धवार्षिक परीक्षा 2018-2019
संस्कृत

कक्षा : IV

समय : 2 घंटे + 15 मिनट

पूर्णांक : 80

Name _____ Class & Section _____ Roll No. _____

I. निम्नलिखित शब्दों के अर्थ लिखिए।

[15]

1. हरितम् _____	9. जनकः _____
2. उदेति _____	10. कूजतः _____
3. विकसति _____	11. सरोवरः _____
4. उपवनम् _____	12. शुष्यन्ति _____
5. पश्यतः _____	13. कूर्दति _____
6. शिखराणि _____	14. जलपान-गृहम् _____
7. रमणीयम् _____	15. पेयम् _____
8. तिष्ठतः _____	

II. निम्नलिखित रिक्त स्थानों में कोष्ठक में से सही सर्वनाम चुनकर।

[6]

- (i) _____ सेवकः गच्छति । (सा, सः, इदम्)
- (ii) _____ छात्राः पठन्ति । (ता, ते, तानि)
- (iii) _____ पुष्पाणि विकसन्ति । (तानि, ते, ताः)
- (iv) _____ बालिका वदतः । (ताः, ते, सा)
- (v) _____ कन्दुकानि पतन्ति । (तत्, ते, तानि)
- (vi) _____ पत्रे पततः । (तौ, ते, सः)

III. निम्नलिखित वाक्यों को पढ़कर प्रश्न बनाएँ।

[5]

- (i) लता खादति । _____ खादति ?
- (ii) कमलम् विकसति । _____ विकसति ?
- (iii) सोमांशः पठति । _____ पठति ?
- (iv) माता पचति । _____ पचति ?
- (v) रेलयानम् चलति । _____ चलति ?

IV. निम्नलिखित शब्दों का उचित अर्थों से मिलान कीजिए।

[6]

- (क) प्रसीदतः (i) फेंक देती है । _____
- (ख) नमति (ii) दो उड़ते हैं । _____
- (ग) रक्षति (iii) दो प्रसन्न होते हैं । _____
- (घ) क्षिपति (iv) खिलता है । _____
- (ङ) विकसति (v) रक्षा करता है । _____
- (च) उड्डयतः (vi) नमस्कार करती है । _____

V. निम्नलिखित संस्कृत वाक्यों को हिन्दी में अनुवाद कीजिए :-

[12]

- (i) पुष्पम् विकसित । _____
- (ii) ते मित्रे आगच्छतः । _____
- (iii) वानरौ तिष्ठतः । _____
- (iv) अत्र सरोवरः अस्ति । _____

(v) वृक्षः हरितः अस्ति । _____

(vi) तत्र वर्षा भवति । _____

VI. निम्नलिखित वाक्यों के वचन बदलकर वाक्य पुनः लिखिए :- [5]

(i) सा लेखम् लिखति । (द्विवचनम्) _____

(ii) मृगाः चरन्ति । (द्विवचनम्) _____

(iii) ते तत्र गच्छन्ति । (एकवचनम्) _____

(iv) पुष्पम् विकसति । (द्विवचनम्) _____

(v) सः धावति । (बहुवचनम्) _____

VII. निम्नलिखित दी गई क्रियाओं की धातुएँ लिखिए : [6]

क्रियाएँ	धातुएँ
1. नृत्यन्ति	_____
2. पिबतः	_____
3. सन्ति	_____
4. नमतः	_____
5. गच्छतः	_____
6. स्मरति	_____

VIII. निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित शब्दों को शुद्ध कर वाक्य फिर से लिखिए : [5]

1. मयूरः नृत्यन्ति । _____

2. कोकिलाः गायति । _____

3. सिंहौ गर्जन्ति । _____

3. सिंहौ गर्जन्ति । _____
4. यानम् चलतः । _____
5. खगाः कूजति । _____

IX. निम्नलिखित वाक्यों में सही वाक्य पर (✓) का और गलत वाक्य पर (×) का निशान लगाइए : [5]

- (1) अश्वाः तत्र धावति । _____
- (2) ताः उच्चैः हसन्ति । _____
- (3) नरः तीव्रं चलति । _____
- (4) तौ बहिः गच्छति । _____
- (5) कोकिलाः गायति । _____

X. निम्नलिखित वाक्यों के वचन बताएँ : [5]

- (1) मत्स्यः तरति । _____
- (2) यानम् चलति । _____
- (3) सिंहौः गर्जतः । _____
- (4) फलानि सन्ति । _____
- (5) नौकाः तरन्ति । _____

XI. निम्नलिखित रिक्त स्थानों में मंजूषा में से उचित शब्द चुनकर लिखिए : [5]

(पिबति, रक्षति, फलम्, चलति, भवति, सरिता)

- (1) वायुयानम् _____ । (4) वहति । _____ ।
- (2) निशा _____ । (5) सः _____ खादति ।
- (3) बालः दुग्धम् _____ ।

XII. निम्नलिखित दिए गए धातुओं के प्रथम पुरुष के रूप लिखिए :

[5]

धातु	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
गच्छ	_____	गच्छतः	गच्छति
पिब्	पिबति	_____	पिबन्ति
यच्छ	यच्छति	यच्छतः	_____
भव्	_____	भवतः	भवन्ति
पश्य्	पश्यति	पश्यतः	_____

Downloaded From www.icseboard.org